

Evangeliet over alle grenser

AV SIGURD ASKE

Hvor jeg har arbeidet de siste årene, taler man ikke mye om evangelisering. Stikkordene er heller rettferdighet, fred og utvikling. Vi taler også en del om «The Mission of the Church», men jo mer jeg hører dette uttrykket, jo sterkere blir min uro omkring det vage og utilfredsstillende ved bruken av ordene misjon og kirke.

Vi som ennå taler om den kristne kirkes kerygmatiske oppgave får lett merket «misjonsimperialister» på ryggen. Å være imperialist må da ha noe med dette å gjøre at man kommer utenfra, og at man pådytter folk noe de hverken har spurt etter eller vil ha – kanskje ikke heller trenger. På den annen side er jeg forundret over mye av den optimisme mine misjonskritiske kolleger har. De synes å tro at de ved å stemple den mer evangeliske misjonærtypen som imperialister, dermed selv har kommet på talefot med u-landene. Ja, de synes ofte å mene at de kan tale på vegne av folk i u-landene. I hvert fall gjør de det.

Jeg mener det er innlysende at det er bare ved å være evangeliets tjenere man kan krysse grenser uten å bli imperialist. Da kommer vi nemlig ikke som rikfolk som deler ut av egen overflod, det være seg penger eller politiske oppfatninger. Men vi kommer som «en tigger til en annen tigger for å fortelle hvor brød er å finne» for å sitere Dr. D. T. Niles. Prosessen er at jeg står for Gud som allting vet og skjeller under hans lov og dom, men jeg fortsetter å bli for Gud til hans smil åpenbart i Kristus får meg til å se opp og ut over verden, og dette smil skaper i mitt indre en ny medmenneskelig identifikasjon som gjør det mulig å krysse grenser med evangeliet uten å bli pådytter.

Med disse innledende ord vil jeg ha sagt at dette å gå med evangeliet over grenser har først og fremst med *teologi* å gjøre. Det er ikke spørsmål først og fremst om aktivitet og resultat, men det spørres om inn-sikt, erkjennelse og lydighet mot nåden og sannheten åpenbart i Kristus Jesus. Troskap er stikkordet – ikke resultat eller suksess.

Dernest har evangelisering med *kirke-begrepet* å gjøre. Hvor kirkebegrepet er sterkt institusjonelt, blir evangeliseringen lett en slags general(sekretær)-rådslagning hvor de alminnelig kristne blir en slags forgylte tinnsoldater, og de andre menneskene blir erobningsbrikker.

Jeg har i de senere årene fått kontakt med en ny kirketenkning som i korte trekk går ut på at målet for enhver kristelig virksomhet ikke er å bringe evangeliet forsåvidt, men stikkordet er forandring, forbedring av samfunnet. Sjelden blir denne forandring definert. Men det som er klart, er at kirken blir betraktet som en ganske betydelig maktfaktor, den kirkelige struktur blir rammen innen hvilken forandringsprosessen planlegges, fremmes og kartlegges. Kirkelige og økumeniske organisasjoner er derfor svært brukbare metoder og midler innen denne forandringsprosessen. Tydelig må vel være at man dermed faller i en dobbelt grøft: den Hellige Ånds gjerning blir borte, og for det andre: det hele går ut på en sosio-politisk prosess.

Jeg finner ikke at dette stemmer med hva jeg leser i mitt Nye Testamente, hvor jeg finner at Guds rike på jord består av grupper av mennesker som er kommet til troen på Jesus Kristus. De kom til troen ved å høre evangeliet fra andre mennesker, og ved å se evangeliets kraft hos andre mennesker. Et slikt bibelsk grunnsyn virker bestemmende på vår oppfatning og praksis når det gjelder å bære evangeliet ut. For det første er Gud, Den Hellige Ånd, den primære evangelist. Som Jesus sa til Nikodemus: «vinden blåser hvor den vil – du merker dens virkning, men du vet ikke hvor den kommer fra eller hvor den går». For det andre er evangeliseringsmidlet først og fremst det *forkynte* evangelium. For det tredje: det forkynnes av mennesker, ikke av apparater eller tekniske gadgets. Det er grepne mennesker som griper andre.

Evangelisering er ikke en forhåndsberegnet virksomhet hvor man effektivt og velorganisert plasserer hedninger på kirkebenken. Tvert imot, når evangeliets kraft begynner å vise seg i folkelivet, kan det ofte bli vanskeligst for den som er kristen. Det som skjer i Nord-Kamerun, er typisk i så måte. For noen år siden, tok de lutherske i Kamerun det vågsomme skritt å lage radioprogrammer på fulfulde eller fulani-språket. Fulanerne er det gamle herskerfolk av arabisk avstamning. De bor spredt over store områder fra sentral-Afrika til langt ut mot Atlanterhavskysten. I store områder er de 100% Islam-tilhengere.

Da fulani-programmet begynte å komme i 1965, var det vanskelig å finne ut om noen lyttet. Vi visste bare at fulanerne hadde radioer, fordi de har penger, men i kirken var de ikke å finne. Og de få kristne

muhammedanerne som etterhvert var kommet til, måtte være forsik-
tige med ikke å vise seg i Islam-kvarteret.

Men bildet har etterhvert forandret seg, særlig etter at nyhetssendingene begynte på fulani-språket i 1966, og i dag er 85 % av dem som besøker studio i Ngaoundere muhammedanere som vil høre mer fra Bibelen og kjøpe bibler, og de vil hilse på den kristne predikanten som de har lært å kjenne gjennom radioprogrammene.

Dermed skulle man tro deres vei og inngang i kirken ville være klar, men det er dessverre ikke tilfellet. For det første: dåp betyr brudd med Islam, og det betyr revolusjon i den leiren. Men det er også uro i den kristne leir, for der frykter man en større tilgang på fulanere. De kristne kommer fra andre stammer som føler seg kulturelt og økonomisk underkuet av fulanerne og er ikke forberedt på uten videre å dele kirkebenken med dem.

Skal man se på selve problematikken i evangeliseringen i dag, i verdensmålestokk, så mener jeg personlig at problematikken ikke er geografisk først og fremst – selv om den siden ikke må glemmes. McGavran har jo talt om de 2 billioner uteglemte. Det kan jeg være enig med ham i, men problemet er ikke bare geografisk, derimot tror jeg at problemet er metodisk. Vi kjenner jo til at det var en luthersk internasjonal konsultasjon i Nairobi i oktober 1974, hvor vi tok opp dette problemet «Proclamation and development», og jeg mener det er der evangeliseringsproblematikken ligger i årene fremover, og det hadde jeg lyst til å si litt om.

Det er vel ikke mange som ville være uenige med meg når jeg sier at den kristne kirke ingen bedre programtale har enn den som Jesus gjorde til sin egen, nemlig *Lukas 4, 16–19*. Det er temmelig tydelig at den grunnleggende betydning her er åndelig. Jesus utdyper dette noe nærmere når han sier: «Salige er de fattige i ånden», men samtidig må vi slå fast at Jesu programtale på ingen måte utelukkende var åndelig å forstå. Det går med all ønskelig tydelighet frem av Jesu liv og gjerning. Jesus skilte ikke, såvidt jeg kan forstå Det Nye Testamentet, mellom hva vi kaller åndelig og hva vi kaller timelig. Han tilga synder, han mettet sultne mennesker. Han fortalte liknelser, han ga fiskeinstrukser, uten noen åpenbar prioritering. Et meget interessant skriftsted er Matt. 9, 1–6, hvor han forferder de lærde med åpenbart å erklære mannens synder å være forlatt. Og folk spør i åpenbar hellig forferdelse – hvor har han denne autoritet fra? Sånn tar det seg ut fra tilskuerplass. Fra pasientens side tar det seg helt annerledes ut. For en mann som er plaget av sine synder, er det livets høydepunkt å møte

et menneske som har autoritet til å tilgi synder. Og der ligger forskjellen mellom Jesus og verdens vise menn. Som Kierkegaard uttrykte det overfor studenten som var så mektig imponert over Sokrates' visdom: «Men stakkar Sokrates, han har jo ingen autoritet». Men så kommer det underlige. Nemlig for å bevise at Jesus virkelig hadde makt til å forlate synder, sier han til den verkbrudne: «Stå opp, ta din seng og gå». Jesus beviste sin åndelige autoritet med en barmhjertighetsgjerning. Og her ligger noe ganske grunnleggende for kristen misjon. Hvert menneske som har fått oppleve sine synders nådige tilgivelse i et møte med den oppstandne og levende Kristus, har dermed kommet i et gjeldsforhold til alle mennesker og har forpliktet seg på en dobbelttjeneste, en dobbeltsidig tjeneste, nemlig et vitnesbyrd og en hjelptjeneste. Og der i et nøtteskall har du misjon – u-hjelpsproblematikken fra kristent synspunkt. De to ting er ikke identiske, derimot er de uatskillelige. Det var de hos Jesus. Det må de være hos oss. Begge springer ut fra evangeliet, begge ligger på tjenerplanet.

Og her tror jeg personlig vi har noe av nøkkelen til forståelsen av kristendommens stormløp i Afrika syd for Sahara. Vi har forholdsvis fersk fra pressen en helt uvanlig publikasjon som heter «Kenya Churches Handbook» – et imponerende stykke arbeid fra virkelig eksperthold. Noen tall fra Kenya i dag:

Av landets 12 mill. er vel 66 % kristne. 20 % er i kirke søndag. 47 % lytter på kristne radioprogram. De 224 forskjellige kirker bruker 177 forskjellige musikk-instrumenter. Prognose for år 2 000: Landets befolkning 31 mill., derav 28 mill. kristne.

Afrika hadde i 1972 en befolkning på 367 mill. mennesker som religiøst deler seg opp slik:

Islam	153 mill.
Kristne	150 mill.
Primitive	64 mill.

Og analysen viser at mens Islam holder så noenlunde tritt med Afrikas befolkningstilvekst på 2,8 % årlig, går kristendommen frem med 5 % – med andre ord – den vanlige 2,8 tilvekst-prosentsen av befolkningen, samtidig som man har omvendelser fra andre religioner på 2,2 %. Tar man i betraktning de totalt islamittiske land i nord, forstår man at kristendommens fremgang syd for Sahara er ganske fenomenal. Trolig rundt regnet 15 % tilvekst årlig med enkelte områder opp i 25 %. En fordobling av den kristne befolkning i løpet av 3 år! Så man

skal ikke være for redd for å tale om kristendommens fremgang i Afrika, og man skal ikke være blind for den mulighet at Afrika innen dette århundret blir et virkelig kristent kontinent i betydning av at mer enn halvparten av befolkningen vil tilhøre den kristne kirke.

Flere undersøkelser påpeker at radio er et spesielt effektivt medium til å nå muhammedanere i Afrika.

Kommer vi nå tilbake til hva vi sa i begynnelsen, nemlig at Gud er hovedpersonen i all evangelisering, så må dette igjen understrekes.

Jeg har brevvekslet med en av de såkalte unge kirkers ledere. Forleden skrev han noe som satte seg fast hos meg. Misjonsselskapenes arbeidslinje er for kort, skrev han. De begynner gjerne med misjonens organiseringsdato. Neste store dag er den unge kirkes organisering. Og så blir lett misjonen og kirken motsetninger.

Evangeliets linje går fra pinsedag til dommedag. Det er Guds evangeliseringslinje. «Min Far arbeider inntil nu», sa Jesus. Når vår kort-siktige linje krysser Guds store linje, da skjer det ting vi aldri drømte om.

For det andre er det ikke metoden i seg selv som teller, det er mannen eller kvinnen. Vi må lære å tenke i personer: mennesker med brann og iver, og personlige forutsetninger.

Dr. McGavran, som er leder for misjonsavdelingen ved Fuller Theological Seminary i USA, og som har gjort massebevegelsene til sitt spesielle studiefelt, sier:

«Folk vil helst (har lettest for å) bli kristne uten å krysse språk- eller klasse-grenser. Folk griper evangeliet best når det forkynnes av folk av deres egen type. De liker å slutte seg til kirker hvor medlemmene ser ut, taler og oppfører seg noe i likhet med dem selv.»

Den mest effektive evangeliseringsmetode er den grepne stedlige befolkning.

Dernest skal vi tenke «smått». Det forteller Jesusbevegelsen oss. Der er det mann-til-mann-metoden – ikke de store masser. Slik må vi også tenke innover i våre egne rekker – vi må søke å dyktiggjøre den enkelte av våre arbeidere. På de fleste områder kan kristne organisasjoner få fri ekspert-hjelp til kurser, om man er litt om seg.

Endelig må vi tenke økumenisk. Jeg holder Genève utenfor i denne sammenhengen. Jeg tenker på ordet «Jeg sådde, Apollos vannet, men Gud gav vekst». Vi må være villig til både etterarbeid og mellomarbeid, for ikke å nevne forarbeid. For å bruke fotballspråk: det er ikke utsparket som teller, heller ikke i seg selv «innsparke», men ofte er det viktigste banespillet, hvor det hele tilrettelegges.

Dialogen har jo vært en fremtredende metode i det siste. De siste årene nå har vært preget av dialogens kanskje viktigste side – nemlig å lytte. Og visst må vi som kristne lytte, ellers blir vi prekemaskiner, som durer mer enn vi forkynter . . .

Men jeg bet merke i hva den kjente sosiolog, Peter L. Berger, sa ved et større kirkemøte i 1972. Han fremsatte den tese at den protestantiske kirke i USA har mistet sin frimodighet og har mistet troen på sin misjon i verden ved stadig å spørre hva det moderne mennesket har å si den kristne kirke. Det er farlig, sier Berger, for kirken å lytte til «det moderne mennesket» i den hensikt å skulle finne sin identitet der. I stedet mistet kirken både sin identitet, sin frimodighet og sitt budskap. Slutt med det, sier Berger, og spør heller hva kirken har å si det moderne mennesket. Og svaret er slett ikke vanskelig å finne – du finner det nedskrevet i Det gamle og Det nye testamentet. Svaret ligger i Guds måte å behandle menneskeslekten på.

Nå er det mange måter å formidle det kristne budskap på, sier han. Men hva han mener er påkrevet i vår tid, er et *autoritativt ord*, et ord fra mennesker som selv har møtt Gud og funnet løsning på sine problemer, m.a.o. det personlige vitnesbyrd.

Berger mener videre at de kirkemenn som i tiden fremover kommer til å spille en vesentlig rolle, er ikke de som holder på å falle om hverandre i sin søken om relevans. Det orientalsk-mystiske falmer også mer og mer for unge mennesker som trenger noe fast å holde seg til.

De store tros-epoker, sier Berger, har aldri vært preget av dialog, men av «proklamasjon».

Vår tid spør etter realiteter, etter personlig overbevisning, etter integritet . . .

Foredrag holdt i Norsk Misjonsråd nov. 1974.